

Solomon Asch konformitás elmélete a betegbiztonság szolgálatában

Dr. Hoyer Mária
klinikai szakpszichológus,
Budapest

Csoport, norma és konformitás

A szociálpszichológusokat évtizedek óta foglalkoztatja, hogyan formálják a többiek az egyén észlelését, érzéseit, attitűdjeit és cselekvéseit

Társas csoport:

olyan személyek csoportjai, akiknek társas szempontból fontos közös tulajdonságaik vannak /pl. HIV-fertőzöttek, más fertőző betegek/

Személyes csoport:

két vagy több személy, akik egymással interakcióba lépnek, és egymást befolyásolják /pl. önszorgató csoportok/

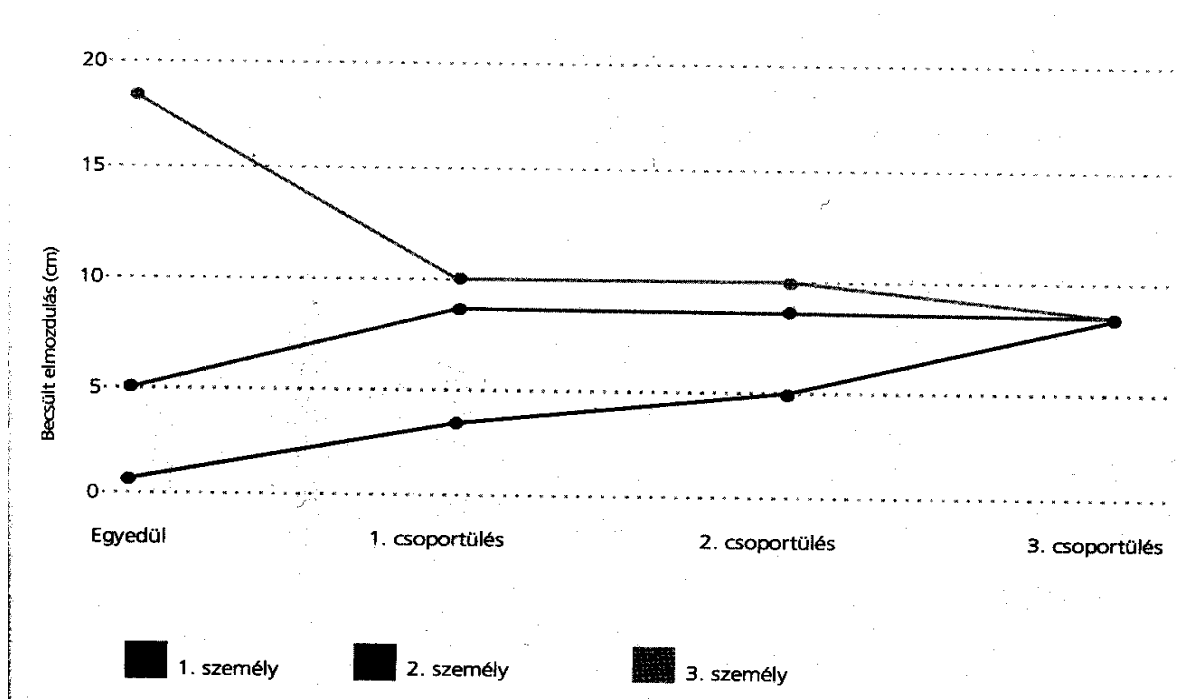
- a személyes csoportok konszenzusra törekszenek
- a személyes csoportokban tipikus a konformitás

Az emberek próbálják megérteni és ellenőrzésük alatt tartani az őket körülvevő társas világot

IGAZODÁS A CSOPORTNORMÁKHOZ

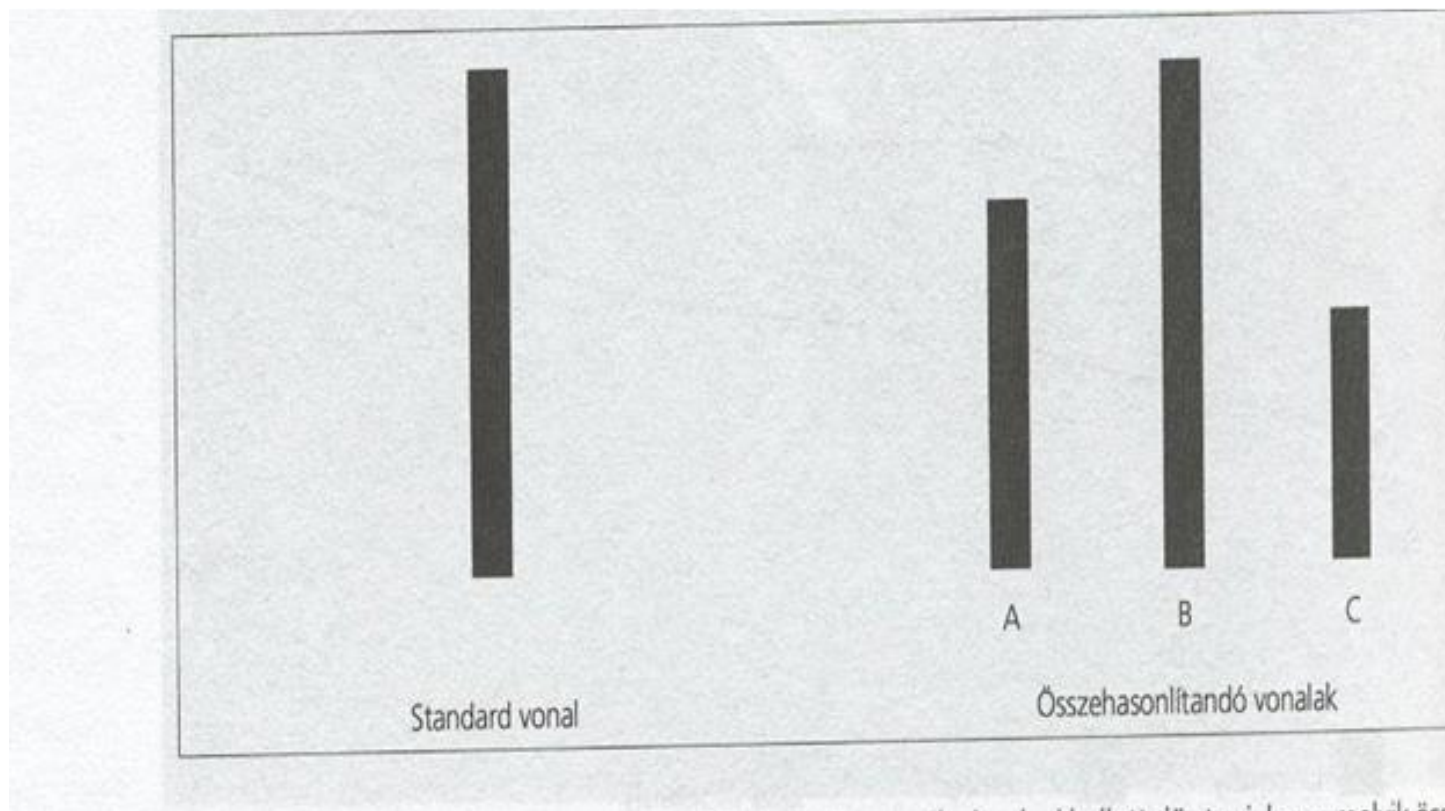
▶ A TÁRSAS NORMÁK KIALAKULÁSA

- ▶ - a norma a csoport által általánosan elfogadott gondolkodás-, érzés-, illetve cselekvésmódokat tükrözi
- ▶ - akár egyértelmű, akár homályosabb a döntési feladat az egyének viselkedései egy társas norma kialakítása felé konvergálnak
- ▶ - **Sherif kísérlete (1936.)**

IGAZODÁS A CSOPORTNORMÁKHOZ

- ▶ Asch vonalhossz megítélési feladata (1951, 1955.):

NYILVÁNOS ÉS SZEMÉLYES KONFORMITÁS

Sherif és Asch kísérleteinek legfontosabb eredményeit - hogy az embereket befolyásolja más csoporttagok véleménye, és gyakran elfogadják azt - többször megerősítették mind az Egyesült Államokban, mind más országokban és kultúrákban

- **konformitás:** egyének gondolatainak, érzéseinek vagy viselkedésének konvergenciája a csoportnorma irányában

- **személyes konformitás:** amikor az emberek valóban meg vannak győződve arról, hogy

a csoportnak igaza van, s önként magukénak ismerik el a csoport normáit

- **nyilvános konformitás:** behódolás, amikor az emberek valóságos vagy képzelt

nyomásnak engedve olyan csoportnormák szerint viselkednek,

amelyeket személy szerint nem helyeselnek

- a konformitás és annak megítélése függ a kultúrától (USA, Japán, India)

Csoportnorma a klinikumban

- ▶ - támogató- vagy önsegítő csoportok:
- ▶ • olyan önkéntes alapon szerveződő csoportok, melyek tagjai napról napra találkoznak, hogy megbeszéljék gondolataikat és érzéseiket, megosszák egymással gondjaikat és megküzdési lehetőségeket találjanak
- ▶ • Anonim Alkoholisták, Egyedülálló Szülők
- ▶ • a csoportnorma erejét használják fel arra, hogy a csoporttagok szemléletét, valamint gyakran a viselkedését is megváltoztassák
- ▶ • azáltal, hogy információt osztanak meg egymással, elmesélik személyes történeteiket, és elmagyarázzák sajátos tapasztalataikat, a résztvevők sok hasznos és konkrét ismeretet szereznek → megtudják, hogy mások hogyan oldják meg problémáikat
- ▶ • hatékony
- ▶ • a csoport a tagok számára megbecsültség érzetét nyújtja → bajtársi viszony
- ▶

Önsegítő csoportok hatékonysága

- ▶ Az olyan személyek, akik támogatásra, illetve személyes változásokra vágnak, gyakran a csoportnormák erejét használják fel céljaik elérésére
- ▶ Több vizsgálatot végeztek az önsegítő csoportok hatékonyságát bizonyítandó
- ▶ Egy AIDS-szel kapcsolatos felvilágosító program eredményességét vizsgálták drogfüggők csoportjában
- ▶ Akik támogató csoportba jártak, pozitívabb attitűddel bírtak az óvszerhasználattal kapcsolatban, és ténylegesen gyakrabban használták
- ▶ Amikor a csoporttag felvállalja a csoporttal való konformitást, akkor egyszerre tesz szert az ellenőrzés, valamint a becsben tartott más személyekhez való kapcsolódás érzésére

KISEBBSÉGI BEFOLYÁS: A SZAKADÁRSÁG ÉRTÉKE

- ▶ - a kisebbség nézetei befolyásolhatják a többséget
- ▶ - alternatív konszenzus felkínálása:
  - kisebbség erejének forrása: megingathatja a konszenzust és másikat javasolhat helyette
  - a kisebbségek hatékonyabbak, ha egymás közt megegyeznek, és ha konszenzusuk nem csak alkalmi jellegű - hosszabb ideig kell ragaszkodniuk hozzá
- ▶ Lehet nagyon pozitív változást hozó konszenzus a kisebbség ereje, lásd híres tudományos tételek /Galilei/ vagy pl. a nők szavazati joga
- ▶ Lehet nagyon káros, ha negatív következménye van /oltásellenesség/

Konformitás elmélete a betegbiztonság szolgálatában

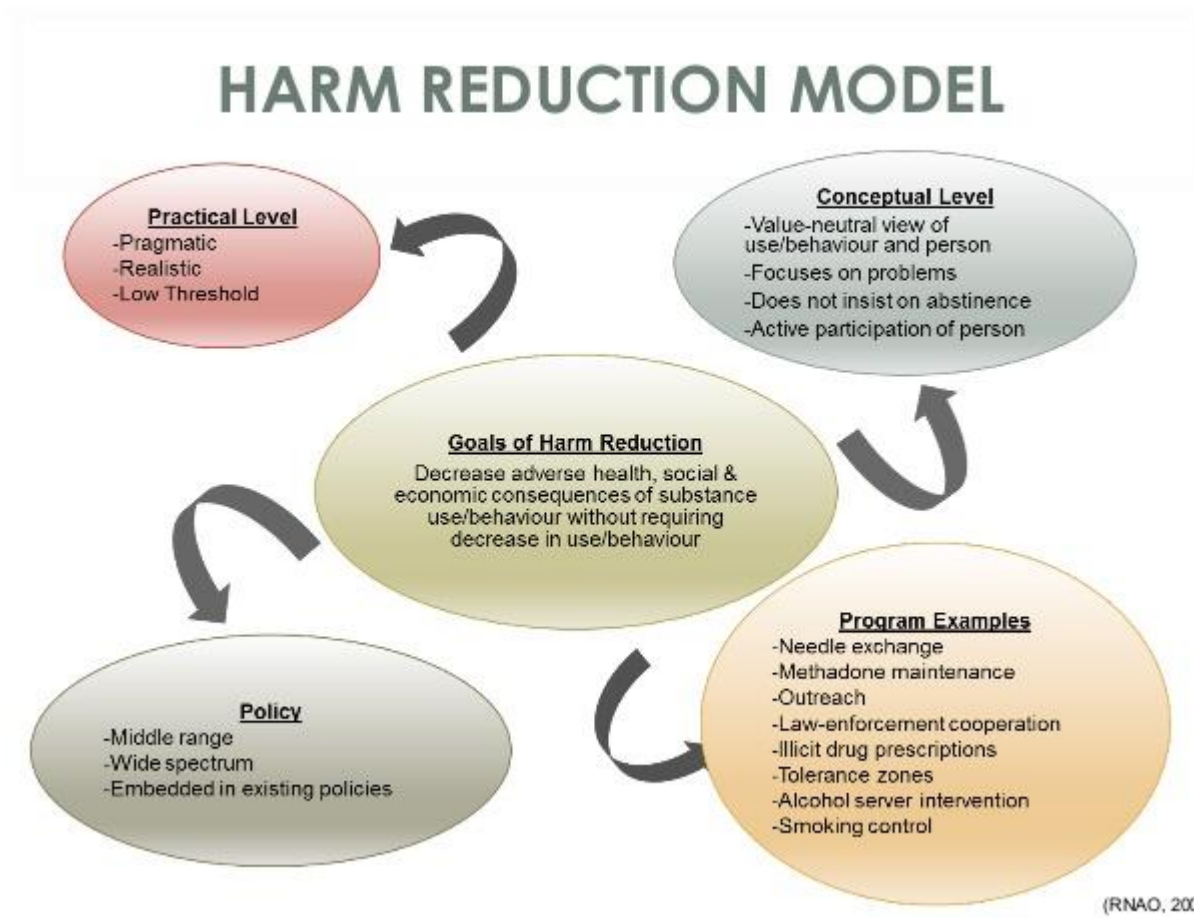
- ▶ A társas csoportok , így az egyes betegcsoportok közös tulajdonságaik mentén kezelendők
- ▶ Ahhoz, hogy a betegbiztonság magas szinten működjön, fontos lehet, hogy személyes csoportokká alakuljanak
- ▶ A személyes csoport tagok egymással interakcióba lépnek és befolyásolják egymást, konszenzusra törekszenek
- ▶ A személyes csoportban magasabb a konformitás, a csoportnorma betartása
- ▶ Pl. Magadért alapítvány

Konformitás elmélete a betegbiztonság szolgálatában

- ▶ Személyes konformitás úgy tűnik fontosabb, mint a nyilvános konformitás
- ▶ Ha önként ismeri el saját normaként a csoportnormát, akkor jobban betartja a szabályokat
- ▶ Kevésbé tűnik hatékonynak, ha „csak behódol”, azaz olyan normákat fogad el, amit alapvetően nem helyesel és eszerint viselkedik
- ▶ Pl. a túlsúlyos emberek lépésről lépésre követendő diéta és mozgás mellett kevesebbet fogytak, mint azok, akik önsegítő csoportba is jártak

Konformitás elmélete a betegbiztonság szolgálatában

- ▶ Új megközelítések a nagykockázatú viselkedések ártalomcsökkentésében

Konformitás elmélete a betegbiztonság szolgálatában

Összefoglalás

- ▶ Az ember alapvetően társas lény és törekszik arra, hogy különböző csoportok tagja legyen
- ▶ A referencia csoport tagsága fontos számára, mert az jutalom értékű
- ▶ A személyes csoport konformitás igénye magas
- ▶ Ezt a tényezőt igyekeznek kihasználni néhány új megközelítés, melynek segítségével megelőzhető a fertőzés, a súlyos következmények
- ▶ A nagykockázatú viselkedést mutató csoportok megkeresése, edukálása és a rizikó viselkedés megváltoztatása közös célunk
- ▶ Ebben a pszichológia egyik hozzájárulása a konformitás elmélet

Köszönöm a figyelmet!

Forrás:

Smith, E.R., Mackie, D.M. (2004). *Szociálpszichológia*. (pp.481-535) Budapest: Osiris Kiadó

<https://www.slideshare.net/katlivingstone/harm-reduction-ppt-excerpt>

<https://twitter.com/TheSexEdShow>